

Nr 57

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),
dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

På grundval av bilskatteutredningens betänkande »Kompensation i vissa fall för bensinskatt» (SOU 1967: 34) framläggs i propositionen förslag om gottgörelse för bensinskatt på bensin, som förbrukats vid viss användning av motorsågar och snöskotrar.

Det föreslås att den som yrkesmässigt använder motorsåg skall få individuell kompensation för bensinskatten på den därvid förbrukade bensinen. Kompensationen skall normalt utgå med ett schablonmässigt bestämt procenttal av det avdrag för bensin och smörjolja till motorsåg som taxeringsmyndigheterna godtagit vid inkomsttaxeringen. Procenttalet föreslås tills vidare utgöra 15 % av den kompensationsgrundande kostnaden. För speciella fall föreslås särskilda regler. Restituerat belopp bör vara skattefritt vid inkomsttaxeringen. För att erhålla restitution erfordras särskild ansökningshandling, som bifogas självdeklarationen, men restitutionsärendena skall handläggas inom kontrollstyrelsen.

Vidare föreslås att för budgetåret 1968/69 anvisas ett belopp om 100 000 kr. till Svenska samernas riksförbund som gottgörelse för bensinskatt som utgår på bensin vid användning av snöskotrar inom rennärigen.

Bestämmelserna är avsedda att tillämpas, såvitt gäller motorsågarna fr. o. m. inkomståret 1968 (dvs. 1969 års taxering), och i övrigt fr. o. m. budgetåret 1968/69.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 19 § kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

Till skattepliktig — — — — —
sådan gottgörelse för utgift eller
kostnad som arbetsgivare uppburit
från pensions- eller personalstiftelse
ur medel, för vilka avdrag icke med-
givits vid taxering, vid första till-
fälle dylika medel finnas i stiftel-
sen.

likartad form;
sådan gottgörelse för utgift eller
kostnad som arbetsgivare uppburit
från pensions- eller personalstiftelse
ur medel, för vilka avdrag icke med-
givits vid taxering, vid första till-
fälle dylika medel finnas i stiftel-
sen;

*kompensation av staten för ben-
sinskatt på bensin som förbrukats
vid yrkesmässig användning av mo-
torsåg.*

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

¹ Senaste lydelse av 19 § se 1967:748.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 1 mars
1968.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *kompensation i vissa fall för bensinskatt* och anför.

Inledning

F. n. utgår bensinskatt även för bensin, som används inom andra områden än dem som rör vägtrafiken. Eftersom bensinskatten är specialdestinerad för vägväsendet, innebär detta att vissa grupper av förbrukare bidrar till vägväsendet utan att ha motsvarande nytta av det. I några fall utgår f. n. kompensation för erlagd bensinskatt, t. ex. inom jordbruksnäringen, trädgårdsnäringen och fiskerinäringen. Krav på gottgörelse har emellertid framförts även från andra håll.

I betänkandet »Kompensation i vissa fall för bensinskatt» (SOU 1967: 34), som avlämnades den 24 augusti 1967, har *bilskatteutredningen*¹ lagt fram förslag till kompensation för bensinskatt i två avseenden. Utredningen konstaterar till en början att dess huvuduppgift är att verkställa en översyn av vägtrafikbeskattningen och att utredningsarbetet hunnit så långt att det står klart att bensinbeskattning bör finnas även i framtiden. Det framhålls att svårigheter föreligger att begränsa beskattningen till vägtrafiksektorn.

Till fördelarna från administrativ synpunkt med den nuvarande bensinbeskattningen hör, enligt utredningens uppfattning, att skatten i allmänhet tas ut hos tillverkarna eller grossisterna och att undantagen från skatteplikten är få. Utredningen har ansett att man inte utan tungt vägande skäl bör avstå från dessa fördelar.

Utredningen har övervägt vilka möjligheter som står till buds att till-

¹ Ledamöter generaldirektören Hörjel, tillika ordförande, riksdagsmännen Folke Björkman, Johannes Blidfors, Nils-Eric Gustafsson och Gösta Sterne samt hovrättsassessorn Hans Henrik Abelin och kanslirådet Boret Palm.

handahålla skattefri bensin utanför vägtrafiksektorn på ett från kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Man har därvid diskuterat fördelar och nackdelar med att tillsätta spårämnen och färg till den skattefria varan. Sedan utredningen emellertid funnit att avgränsningsproblemen inte kan lösas genom märkning av skattefri bensin, har utredningen ansett kompensation genom skatterestitution vara den bästa framkomliga vägen. Utredningen har bedömt att frågan om kompensation för bensinskatt till dem som yrkesmässigt använder motorsåg och till samer som använder snöskoter inom rennäringsringen kan behandlas för sig utan att utredningens huvudbetänkande behöver avvaktas. Utredningen föreslår dels individuell kompensation för bensinskatt vid yrkesmässig användning av motorsåg, dels kollektiv kompensation för bensinskatt i samband med snöskoterkörning inom rennäringsringen.

Utredningens författningsförslag torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av statskontoret, kammarrätten, kontrollstyrelsen, riksskattenämnden, länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen (efter hörande av rennäringsnämnden), skogsstyrelsen, skogshögskolan, statens maskinprovningar, förste konsulenterna vid lappväsendet i Västerbottens och i Norrbottens län, 1964 års rennäringsakkunniga, Landsorganisationen i Sverige (LO), Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Skogs- och lantarbetsgivareföreningen, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska petroleuminstitutet, Svenska samernas riksförbund, Svenska skogsarbetareförbundet, Sveriges arbetares centralorganisation, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Nuvarande ordning

Bensinskatt utgår enligt förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt för bensin och vissa alkoholer. Bensin beläggs även med energiskatt enligt förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt. Slutligen beskattas bensin enligt förordningen den 4 februari 1966 (nr 21) om särskild skatt på motorbränslen. Sammanlagt utgår f. n. skatt på bensin med 57 öre per liter, varav bensinskatt 43 öre, energiskatt 9 öre och motorbränsleskatt 5 öre per liter. Av de nu angivna skatterna är, som jag inledningsvis nämnt, bensinskatten specialdestinerad för vägväsendet.

Enligt förordningen den 25 november 1960 (nr 603) om bidrag till vanföra ägare av motorfordon kan handikappad erhålla årligt bidrag med belopp som

svarar mot den skatt som, då fråga är om bensindriven bil, under bidragsåret belöpte på 480 liter bensin. Till vanför ägare av motorecykel utgår ett mindre bidrag.

Med stöd av lagen den 16 december 1966 (nr 664) med vissa bestämmelser om immunitet och privilegier kan vissa internationella organisationer i särskild ordning få vissa skattelättnader, bl. a. befrielse från skyldighet att erlägga bensinskatt.

Enligt förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning kan Kungl. Maj:t, när synnerliga skäl föreligger, medge befrielse från eller återbetalning av bensinskatt.

Utöver dessa möjligheter till befrielse från eller nedsättning av bensinskatt förekommer, som jag tidigare antytt, andra former av skattebefrielse. Sålunda utgår individuell, schablonmässigt bestämd restitution av bensinskatt på bensin vid användning av dels bensindriven traktor (340 kr./år), dels självgående bensindriven skördetröska (575 kr./år), dels skördetröska med bensindriven hjälpmotor (150 kr./år). Den sammanlagda gottgörelsen till jordbruksnäringen beräknas uppgå till 12 milj. kr. för budgetåret 1967/68. Till trädgårdsnäringen utgår årlig, kollektiv gottgörelse för bensinskatt som erlagts inom denna näring. För budgetåret 1967/68 har 400 000 kr. anslagits för ändamålet. Till fiskerinäringen har för samma budgetår anvisats 1 milj. kr. Slutligen utgår kollektiv gottgörelse även till småbåtshamnar. För budgetåret 1967/68 har 4,2 milj. kr. anslagits för sådana ändamål som tjäna den mindre sjöfartens intressen.

Motorsågarna

Utredningen

Inledning. Utredningen framhåller att motorsågar används huvudsakligen inom skogsbruket, särskilt i samband med skogsavverkning men även vid röjningsarbete. I någon utsträckning används motorsåg också vid byggnadsarbete. Man räknar enligt utredningen med att en van skogsarbetare avverkar en skogskubikmeter (m^3sk) per timme. Vidare torde man kunna utgå från att motorsågarna har en bensinförbrukning av i genomsnitt 0,75 liter per m^3sk . Med en årsavverkning om 60 milj. m^3sk ger detta en total bensinförbrukning om ca 50 milj. liter per år¹. I denna kvantitet ingår även den bensin som åtgår vid röjningsarbete, enligt uppgift 2—3 milj. liter per år.

Med utgångspunkt från en beräknad årlig förbrukning av 50 milj. liter bensin uppskattar utredningen den däremot svarande bensinskatten till

¹ Enligt skogsstatistisk årsbok 1964—1965 uppgick antalet avvercade m^3sk för avverknings-säsongen 1964/65 till 62,4 milj.

drygt 20 milj. kr. per år. Utredningen framhåller att en viss osäkerhet vidlåder denna uppskattning, bl. a. eftersom den använda bensinen är inblandad med olja, vanligen 4—8 %.

Utredningen har erfarit att den enskilde skogsarbetaren regelmässigt själv svarar för bensinkostnaderna vid motorsågning. Enligt Svenska skogsarbetareförbundet tillhandahåller arbetsgivaren bara i undantagsfall bensinen utan kostnad för arbetstagaren.

Val av kompensationsform. Enligt utredningen kan tre grupper av förbrukare komma i fråga för rätt till kompensation. Den som yrkesmässigt använder motorsåg kan sålunda vara arbetstagare, skogsägare vid avverkning i egen skog eller företagare vid avverkning på annans mark. Kombinationer härav kan också förekomma. Kompensation till de nu angivna grupperna kan ske antingen kollektivt eller individuellt.

En *kollektiv kompensation* är enligt utredningen i allmänhet relativt billig att administrera. Utredningen anser emellertid inte att det beträffande skogsnäringen är möjligt att ordna en kollektiv kompensation enligt samma mönster som tillämpas för trädgårdsnäringen och fiskerinäringen. Anledningen härtill är framför allt att det inte finns kollektiva nyttigheter för vilka man kan använda så stora belopp som 20 milj. kr. per år.

Utredningen har vidare övervägt att fördela de medel, som skall återbäras, mellan de stora intresseorganisationer i vilka flertalet förbrukare är medlemmar. Inte heller denna väg anses dock framkomlig, eftersom dels fördelningen av medlen mellan organisationerna är förenad med vissa problem, dels ett sådant förfarande innebär svårigheter för dem som inte är organiserade. Utredningen har även funnit att metoden inte erbjuder de enskilda tillfredsställande möjlighet att besvära sig över beslut av den organisation som betalar ut medel genom individuell kompensation.

Även möjligheten att låta en stiftelse ta hand om medlen diskuteras av utredningen. I stiftelsens styrelse skulle finnas representanter för det allmänna och för de stora intresseorganisationerna. Med en sådan ordning skulle bl. a. de oorganiserades intressen kunna tillgodoses, t. ex. genom individuell utbetalning genom stiftelsens försorg. Emellertid anser utredningen inte en sådan lösning tillfredsställande.

Utredningen har härefter övervägt möjligheten att ordna en *individuell kompensation*. En väsentlig fördel med en sådan kompensationsform anser utredningen vara, att de återburna medlen direkt kommer dem till godo som betalat bensinskatten. Utredningen finner visserligen svårigheter föreligga på det administrativa planet. Enligt utredningens bedömande kan antalet kompensationsberättigade nämligen komma att röra sig omkring 80 000, och ett system med särskild fristående prövning av varje enskilt fall är därför ogenomförbart enligt utredningens uppfattning. Eftersom intäkter och kostnader vid användning av motorsåg prövas i samband med den årliga

taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt, anser utredningen dock att frågan om kompensation i princip bör anknytas till taxeringsmyndigheternas prövning av vissa uppgifter som den skattskyldige lämnat i sin allmänna självdeklaration.

Grund för kompensation. Utredningen redogör härefter för de deklara-tionsförfaranden som kan vara aktuella för de olika förbrukarkategorierna. *Skogsarbetare*, dvs. den som i egenskap av anställd avverkar skog, tar i sin allmänna självdeklaration normalt upp ersättningen för skogsavverkning som inkomst av tjänst. Under denna förvärvskälla yrkar han också avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande. Hit räknas bl. a. kostnader för inköp av bensin och olja till motorsåg. Även kostnader för resor till och från arbetet (vari ingår bensinkostnader) kan vara avdragsgilla. *Skogsägare*, dvs. den som äger skog eller avverkningsrätt till skog och själv avverkar för avsalu, deklarerar i allmänhet intäkter vid försäljning av skog eller skogsprodukter såsom inkomst av jordbruk. Inkomst av skogsbruk (lik-som övriga inkomster av jordbruksfastighet) deklarerar regelmässigt efter den s. k. kontantprincipen, dvs. intäkter tas upp för det år då de inflyter, och avverkningskostnader m. m. redovisas på motsvarande sätt för det år då utgift betalats eller omkostnad ägt rum. Ibland kan kostnader, som har samband med drift av motorsåg, förekomma i samband med inkomst av rörelse. Detta kan vara fallet vid skogsavverkning på annans mark på grund av särskild upplåtelse av avverkningsrätt. Den som är *både skogsarbetare och skogsägare* torde i regel ha att i deklARATIONEN fördela bensinkostna-derna på utgifter under inkomst av tjänst och utgifter under inkomst av jordbruksfastighet.

På s. 14—15 i betänkandet redogör utredningen för själva taxeringsarbe-tets bedrivande. Härav kan följande nämnas. Självdeklarationer lämnas år-ligen normalt senast den 15 februari och avser inkomster och utgifter för nästföregående år. Arbetet inom en taxeringsnämnd påbörjas omkring den 1 mars och skall vara avslutat senast den 30 juni. Utredningen pekar på vissa omständigheter som försvårar taxeringsmyndigheternas arbete i nu avsedda fall. Uppgifterna i deklARATIONERNA om förbrukad kvantitet bensin bygger sålunda ej sällan på bristfälliga minnesanteckningar. Dessutom kan den uppgivna mängden bensin avse användning av såväl motorsåg som t. ex. bil eller moped. I fråga om skogsägarna gäller även att de i deklARATIONEN kan redovisa omkostnader för avverkning av skog för ett år medan inkomster på grund av avverkat och försålt virke kan redovisas i deklARATIONEN för ett annat år.

Utredningen anser emellertid att man, trots de angivna olägenheterna, kan lösa kompensationsproblemet genom att utnyttja den skattskyldiges upp-gifter i självdeklARATIONEN och taxeringsnämndens prövning av denna. De uppgifter, som därvid kan ifrågakomma, kan enligt utredningen avse an-

tingen den inkomst arbetet gett eller de kostnader som användandet av motorsåg orsakat. Vid valet mellan dessa olika slag av uppgifter har utredningen funnit vissa fördelar vara förenade med att ta intäkten till utgångspunkt för kompensationen. Sålunda skulle den enskildes strävan att i deklarationen sänka inkomsterna och höja kostnaderna kunna leda till ett från kontrollsynpunkt gynnsamt resultat. Främst på grund av svårigheterna att bestämma drivmedelsförbrukningen vid tidlönat huggningsarbete — liksom vid användning av motorsåg i förvärvskällorna inkomst av jordbruksfastighet och inkomst av rörelse — har utredningen emellertid inte funnit det möjligt att lägga arbetsinkomsten till grund för kompensation. Med hänsyn till de praktiska svårigheterna att kontrollera den kvantitet virke som skogsägare själv avverkat anser utredningen inte heller att den avverkade virkeskvantiteten kan läggas till grund för kompensation. Utredningen finner att i stället de i deklarationen godtagna avdragsgilla kostnaderna för bensin och kedjesmörjolja vid användning av motorsåg bör tas som utgångspunkt för kompensation av bensinskatt.

Schabloniserad kompensation. Enligt vad utredningen inhämtat uppgår förbrukningen av kedjesmörjolja normalt till en tredjedel av bensinförbrukningen. Priserna på smörjolja varierar med hänsyn till den kvantitet som inköps. Vid köp av en 25-kilosdunk (= 28 liter) ligger priset f. n. vid 2: 13 kr. Priset på bensin och smörjolja varierar med hänsyn till försäljningsplats. Utredningen har vid sina beräkningar utgått från ett genomsnittligt pris om en krona per liter drivmedel för motorsåg. Vid en schablonmässig återbäring om 25 % av kostnaderna för bensin och smörjolja erhålls ett värde som ungefär svarar mot bensinskatten. Återbäring enligt en sådan schablonmetod skulle alltså enligt utredningens uppfattning ge ett tämligen riktigt resultat. En van skogsarbetares årliga kostnad för användning av motorsåg torde, anser utredningen, röra sig omkring 2 000 kr. En sådan kostnad skulle med den angivna schablonen berättiga till återbäring med 500 kr.

Utredningen framhåller att denna schablon ger ett riktigt resultat, om smörjoljeförbrukningen ligger vid en tredjedel av bensinförbrukningen och om drivmedelspriserna antas vara de nyss uppgivna. Utredningen anser denna schablonmetod vara acceptabel, särskilt som variationerna i smörjoljeförbrukningen kan förväntas minska.

För de fall där den kompensationsgrundande kostnaden är hög — enligt utredningen över 4 000 kr. — föreslår utredningen emellertid att man inte tillämpar den angivna schablonberäkningen utan i stället bestämmer kompensationsbeloppet till ett belopp motsvarande skatten per liter förbrukad bensin.

Enligt utredningens förslag skall bara den som använder motorsåg yrkesmässigt kunna erhålla kompensation. För att inte i onödan belasta myndig-

heterna med prövning av helt obetydliga belopp föreslår utredningen att kompensation inte skall utgå, om det kompensationsgrundande beloppet är lägre än 200 kr. Med den föreslagna schabloniseringen skall sålunda aldrig ett lägre skattebelopp än 50 kr. utbetalas. I normalfallet torde, som nyss antytts, kompensation avse ett belopp om ca 500 kr. Någon högsta gräns för rätt till kompensation föreslås inte. Även den som i egenskap av arbetsgivare tillhandahållit bensin åt anställda föreslås komma i åtnjutande av kompensation.

Ansökningsförfarandet. Utredningen har funnit det angeläget att välja en lösning av kompensationsförfarandet som så litet som möjligt inkräktar på taxeringsnämndernas arbete. Utredningen har därför undvikit en ordning enligt vilken taxeringsnämnden beslutar i kompensationsärendet. Utredningen föreslår i stället följande. Den som önskar få kompensation fogar vid sin allmänna självdeklaration en särskild ansökningshandling¹ med uppgift om det avdrag som han yrkat i deklarationen för kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg. Taxeringsnämndens ordförande utmärker på handlingen med ett signum, om avdraget godtagits, ändrats eller lämnats utan prövning. Enligt förslaget skall taxeringsnämnden inte pröva den kompensationsgrundande kostnaden, om denna överstiger 4 000 kr. I detta fall föreslås prövningen ske av kontrollstyrelsen. Ansökningshandlingen sänds till kontrollstyrelsen, som fastställer och utbetalar kompensation antingen på grundval av det i handlingen angivna kompensationsgrundande beloppet eller efter särskild utredning av styrelsen. För att kompensationsansökan skall kunna prövas skall ansökningshandlingen obligatoriskt inges tillsammans med självdeklarationen.

Utredningen förutsätter, som förut nämnts, att belopp som utbetalats som kompensation är att anse som skattepliktig inkomst. Beloppet skall i enlighet därmed deklarerars som inkomst för det beskattningsår, då utbetalning sker.

Fullföljd av talan m. m. Utredningen framhåller att taxeringsnämndens prövning av deklarationen kan ge tre olika resultat med avseende på det i deklarationen yrkade avdraget. I det ena fallet godtar nämnden avdraget, i det andra fallet ändrar nämnden avdraget och i det tredje fallet gör nämnden en sådan skönsmässig prövning av deklarationen att avdraget inte blir bedömt. I de två första fallen anser utredningen att taxeringsnämndens prövning bör läggas till grund för kompensation. I det tredje fallet föreslår utredningen att det överlämnas åt kontrollstyrelsen — som är beskattningsmyndighet i fråga om bensinskatt — att närmare utreda och pröva yrkat avdrag för kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg.

För att undvika kompetenskonflikter mellan taxeringsnämnderna och

¹ Angående ansökningsblankettens utformning se s. 19 i betänkandet.

kontrollstyrelsen föreslås att taxeringsnämndens beslut i fråga om kompensationsgrundande kostnad för motorsåg i regel skall vara bindande för kontrollstyrelsen. En egen prövning av denna kostnad skall styrelsen sålunda blott göra, om den överstiger 4 000 kr. eller om taxeringsnämndens beslut inte innebär något klart ställningstagande till storleken av den skattskyldiges yrkande om avdrag för bensin- och smörjoljekostnader för motorsåg.

Om taxeringsnämndens beslut ändras efter besvär, bör den skattskyldige enligt utredningen kunna med företeende av högre instans' beslut hos kontrollstyrelsen begära den ytterligare kompensation som beslutet kan ge anledning till. Någon tid, inom vilken sådan ansökan om kompensation skall ha inkommit till kontrollstyrelsen, föreslås inte. Om högre instans sänker ett av lägre instans godtagat avdrag, bör detta enligt utredningens uppfattning inte behöva föranleda någon ändring av tidigare kompensationsbeslut. Sådana fall blir enligt utredningens förmodan sällsynta och ett ändringsförfarande skulle med all sannolikhet kosta mer än man kunde vinna.

Talan mot kontrollstyrelsens beslut om kompensation föreslås ske genom besvär hos kammarrätten. Den som vill besvära sig skall inom två månader från den dag han fick del av beslutet inkomma med besvärslaga till kontrollstyrelsen. Över kammarrättens beslut får, enligt utredningens förslag, talan inte föras.

Särskilda frågor. Den föreslagna schablonen bygger självfallet på nuvarande pris- och skattenivå och på den tidigare redovisade normala proportionen mellan bensin- och smörjoljeförbrukningen. Utvecklingen kan leda till att schablonen behöver justeras. Utredningen föreslår att det bör ankomma på kontrollstyrelsen att för varje beskattningsår till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande den andel av den kompensationsgrundande kostnaden med vilken kompensation skall utgå.

Utredningen har beräknat kostnaderna för administrationen av det föreslagna kompensationsförfarandet till 450 000 kr., varav 300 000 kr. för taxeringsväsendet och 150 000 kr. för kontrollstyrelsen.

Remissyttrandena

Allmänna synpunkter. Det övervägande antalet remissinstanser ställer sig positiva till utredningens förslag till lösning av frågan om kompensation för bensinskatt såvitt rör motorsågar. En del är emellertid kritiska mot utredningens principiella resonemang. Främst gäller detta förslaget att knyta frågan om kompensation till taxeringsnämndernas verksamhet.

Kammarrätten ifrågasätter det berättigade i den föreslagna kompensationen och anser det uppenbart att bensinkostnaderna ytterst belastar skogsbruket, dvs. skogsägarna. Enligt domstolens uppfattning är den belastning, som bensinskatten utgör för skogsägarna, inte av den storleksordningen att

en kompensation framstår som angelägen mot bakgrunden av de administrativa besvär och kostnader, som är förbundna därmed. Kammarrätten anser vidare att den föreslagna kompensationen i längden kommer skogsägarna till godo, eftersom man vid blivande avtalsförhandlingar om skogsarbetarnas löner inte kan undgå att beakta att skogsarbetarnas kostnader minskat genom kompensationen. Kammarrätten avstyrker därför förslaget.

I likhet med kammarrätten ifrågasätter *länsstyrelsen i Västernorrlands län* om inte kompensationsmöjligheten kommer att påverka skogsarbetaravtalen genom att man utgår från lägre omkostnader i arbetet för skogsarbetare som håller motorsåg. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser inte att den föreslagna kompensationen har sådan betydelse för den enskilde skogsarbetaren att beskattningsapparaten bör belastas med ifrågavarande kompensationsinstitut.

Även *riksskattenämnden* avstyrker förslaget och anser att det bör övervägas att lägga hela arbetet med prövning och utbetalning av kompensation för bensinskatt på kontrollstyrelsen.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser att all handläggning borde kunna ske centralt hos kontrollstyrelsen, varigenom förfarandet torde kunna göras enklare och medföra lägre administrationskostnader.

Skogs- och lantarbetsgivareföreningen påpekar att det utöver de vanliga motorsågarna förekommer även andra bensindrivna handmaskiner i skogsbruket, främst röjningsmotorsågar och bergborrmaskiner. Föreningen föreslår att dessa maskiner i kompensationshänseende jämföras med motorsågarna.

Val av kompensationsform. Flertalet remissinstanser ansluter sig till utredningens förslag att lösa kompensationsfrågan genom en individuell återbäring av bensinskatt. De berörda intresseorganisationerna uttalar i princip tillfredsställelse över förslaget. *Svenska skogsarbetareförbundet* anser att utredningen funnit ett enkelt och kontrollerbart system för återbäringen och framhåller att tidigare uttalade farhågor för att ett individuellt restitutionsförfarande skulle bli svårt att kontrollera och administrativt otympligt torde kunna starkt reduceras om utredningens förslag antas. *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* uttalar sin tillfredsställelse över att det föreslagna förfarandet medger en individuell kompensation grundad på den verkliga bensinförbrukningen. *RLF* framhåller att utredningens förslag, att utbetalning sker till förbrukaren på grundval av dennes uppgifter i självdeklarationen, torde vara den tekniskt lämpligaste vägen och ansluter sig därför till förslaget om individuell kompensation. *Skogshögskolan* instämmer i förslaget att ersättningen bör få formen av en individuell restitution och anser lösningen att låta ansökningen om kompensation gå via taxeringsnämnderna vara väl utformad och ägnad att tillgodose angelägna krav på ett förenklat förfarande.

Emellertid anförs även kritiska synpunkter på den föreslagna kompensationsformen. Som nyss nämnts riktar sig denna kritik i väsentliga delar mot utredningens förslag att sammankoppla den individuella kompensationen med taxeringsförfarandet. De flesta remissinstanser som framfört kritik i detta avseende anser samtidigt att kompensationsfrågan bör lösas genom kollektiv restitution.

Statskontoret framhåller att förslaget innebär att huvudparten av arbetet med att bestämma kompensationsbeloppet kommer att falla på taxeringsnämnderna och i vissa fall på kontrollstyrelsen. Statskontoret anser att en kollektiv kompensation i första hand synes böra komma i fråga, eftersom antalet förbrukare är stort men den förbrukade bensinmängden i varje enskilt fall är begränsad, och anser inte att utredningen anfört övertygande skäl mot ett kollektivt kompensationsförfarande. Den föreslagna individuella metoden fyller enligt statskontorets mening inte de krav på ett smidigt och billigt administrativt förfaringsätt som bör eftersträvas och torde i praktiken komma att ställa sig dyrare än vad utredningen förutsett.

Kammarrätten är av den uppfattningen att förslaget kommer att kräva ett icke obetydligt merarbete för myndigheterna och anser att taxeringsarbetet i dess helhet kommer att bli lidande av att taxeringsnämnderna skall ha hand om bedömningen av ansökningar om kompensation. Om individuell kompensation anses erforderlig, bör beräkningen av kompensationsgrundande kostnad göras av kontrollstyrelsen. Kammarrätten ifrågasätter vidare om det med hänsyn till pågående utredningsarbete angående införande av definitiv källskatt är lämpligt att knyta an frågan om kompensation till taxeringsnämndernas verksamhet.

Riksskattenämnden anför liknande synpunkter och framhåller särskilt att det ligger i sakens natur att stor återhållsamhet måste iaktas när det gäller att pålägga taxeringsnämnderna nya arbetsuppgifter. Nämnden anser att man i stället borde inrikta ansträngningarna på att befria taxeringsnämnderna från vissa redan ålagda uppgifter. Enligt nämndens mening föreligger det risk för att andra och viktigare uppgifter kan bli eftersatta, om taxeringsnämnderna belastas med de uppgifter som följer av utredningens förslag. Riksskattenämnden anser också att en eventuell lagstiftning om definitiv källskatt för löntagare sannolikt kommer att hindra medverkan av taxeringsnämnderna. Även *länsstyrelsen i Jönköpings län* erinrar om konsekvenserna för det föreslagna kompensationsystemet, om en definitiv källskatt införs.

En del länsstyrelser anför synpunkter av ungefär samma slag som de nu redovisade. Bland dem som anser att utredningen, bl. a. med hänsyn till att förslaget kan befaras innebära en ytterligare belastning för taxeringsnämnderna, bort närmare överväga möjligheterna att ordna en kollektiv kompensation är *länsstyrelserna i Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län*. *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* uttrycker liknan-

de synpunkter. Även *länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län* anser att utredningens förslag skulle leda till att taxeringsnämnderna blev belastade med ovidkommande arbetsuppgifter.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser att en tillfredsställande lösning av kompensationsproblemet skulle kunna uppnås t. ex. genom att berörda förbrukare av vederbörande organisationer erhåller rabattkuponger, som skulle motsvara skatten på en normal årsförbrukning. Kupongerna skulle gälla som betalningsmedel hos bensinleverantörer vilka i sin tur skulle få avräkna värdet av kupongerna vid leverans av skatten.

Grund för kompensation. Förslaget att de i självdeklarationen godtagna avdragsgilla kostnaderna för bensin och smörjolja vid användning av motorsåg läggs till grund för beräkning av bensinskatterestitution har vunnit anslutning från så gott som samtliga remissinstanser. Från några håll uttalas dock betänkligheter mot förslaget.

Kammarrätten framhåller att de kompensationsberättigade själva för det mesta inte torde ha några anteckningar om bensinköpen och därför inte kan förutsättas ha någon säker kännedom om dem.

Riksskattenämnden anser att gottgörelsen bör bestämmas efter mera schablonmässiga grunder, t. ex. på grundval av uppgifter om antalet i skogen arbetade timmar eller antalet avverkade kubikmeter skog. I likhet med kammarrätten framhåller riksskattenämnden att den skattskyldige ofta inte har möjlighet att lämna separat redovisning av avdragsyrkandet beträffande motorsåg, eftersom han regelmässigt inte torde föra anteckningar som kan ligga till grund för en eventuell uppdelning på olika slag av bensinkostnader. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Värmlands län*. I de något mera komplicerade fall där den kompensationsberättigade arbetar både som anställd och egen företagare torde enligt länsstyrelsen kompensation kunna grundas på uppgivna inkomster eller på uppgifter om antal dagsverken och storleken av den areal som blivit föremål för röjning.

Schabloniserad kompensation. Utredningens förslag att bestämma kompensation för bensinskatt efter schablonmetod tillstyrks av de flesta remissinstanserna. *Länsstyrelsen i Värmlands län* anser emellertid att man borde överväga att fastställa kompensationen så att den inte behöver betraktas som skattepliktig inkomst. Enligt länsstyrelsen skulle därigenom en väsentlig förenkling uppnås i det administrativa förfarandet, eftersom man skulle slippa ett omfattande arbete med att sända ut och sortera kontrolluppgifter till ledning för den årliga taxeringen. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* framhåller också att kontrollen av att utbetalda belopp blir beskattade kommer att medföra ett merarbete för taxeringsnämnderna. Särskilt försvåras kontrollarbetet, när fråga är om utlänningar som tillfälligt uppehåller sig i landet.

Utredningens förslag att begränsa rätten till kompensation, om det kompensationsgrundande beloppet är lägre än 200 kr., tillstyrks eller lämnas utan erinran av det övervägande antalet remissorgan. Några anser dock att minimigränsen för rätt till kompensation borde höjas. Bland dem som föreslår en höjning är *kammarrätten*, som anser att en sådan åtgärd skulle medföra en minskning i taxeringsnämndernas merarbete. *Riksskattenämnden* framhåller att det administrativa förfarandet inte bör belastas med utredningar m. m. angående bagatellbelopp och anser att det lägsta kompensationsgrundande beloppet bör sättas till 1 000 kr. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* åberopar en av förste taxeringsintendenten i länet upprättad promemoria, vari föreslås en höjning av minimigränsen till 800 kr.

RLF anser att rättviseskäl talar för att alla förbrukare kommer i åtnjutande av kompensation. Av hänsyn till administrationskostnaderna bör, enligt *RLF*, en minimigräns dock sättas vid 100 kr.

Skogshögskolan anser det onödigt att övervältra taxeringsnämndernas granskningsansvar på kontrollstyrelsen när den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4 000 kr.

Domänstyrelsen framhåller att domänverket inte taxeras till statlig inkomstskatt och föreslår med hänsyn härtill att kompensation till verket skall utgå efter särskild överenskommelse mellan domänstyrelsen och kontrollstyrelsen.

Ansökningsförfarandet. Formen för det ansökningsförfarande som utredningen föreslår tillstyrks eller lämnas utan erinran av så gott som alla remissinstanser. Från några håll anförs dock avvikande mening.

Statskontoret ifrågasätter om inte uträkning och utbetalning av kompensationsbelopp samt underrättelser till taxeringsmyndigheterna kan åstadkommas på ett rationellare sätt och till lägre kostnad genom att dessa arbetsuppgifter samordnas med registreringen av taxeringsdata vid länsstyrelserna. *Statskontoret* anser det vid ett sådant tillvägagångssätt möjligt att hämta uppgifterna om kompensationsgrundande belopp direkt från deklARATIONERNA utan att man behöver använda sig av ett särskilt ansökningsförfarande.

Kontrollstyrelsen framhåller att förutsättningar finns för att styrelsen med anlitage av den automatiska databehandlingstekniken på ett rationellt sätt kan fullgöra en betydande del av de arbetsuppgifter som åvilar styrelsen enligt utredningsförslaget. Styrelsen tillägger att ett anlitage av länsstyrelsernas datakontor effektivast skulle underlätta styrelsens arbete. Styrelsen påpekar vidare att, om länsstyrelsernas datakontor kommer att anlitas, ansökningshandlingarna bör följa deklARATIONERNA till datakontoret och inte, såsom föreslagits, först tillställas kontrollstyrelsen. För att ett sådant förfarande skall möjliggöras föreslår styrelsen att den, om anledning finns till det, får rätt att föreskriva att ansökningshandlingarna tillhandahålls styrelsen i annan ordning än den av utredningen föreslagna.

Kammarrätten anser det vara obilligt att rätten till kompensation skall vara förverkad, om ansökan inte bifogas deklarationen.

Kontrollmöjligheter och fullföljd av talan. Flertalet remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran utredningens förslag rörande kontroll av uppgivna avdragsposter och möjligheterna att erhålla rättelse i beslut i fråga om dessa. Flertalet av de remissinstanser som uttalar betänkligheter mot den föreslagna grunden för kompensation framhåller emellertid även — som framgår av den tidigare redogörelsen — svårigheterna för taxeringsnämnderna att upprätthålla en tillfredsställande kontroll av riktigheten av de i självdeklarationen lämnade uppgifterna. Bland dem som ger uttryck åt en sådan uppfattning är *kammarrätten*, som emellertid anser att en viss ledning för taxeringsnämndernas bedömning kan erhållas av den deklarerade intäkten av skogsarbete eller av sålt leveransvirke. *Kammarrätten* anser vidare att — om granskningen lett till att taxeringsnämnden avviker från deklarationen — i underrättelsen om avvikelsen skall anges att denna också är avgörande för rätten till kompensation. Endast på detta sätt får nämligen sökanden besked om att han måste överklaga taxeringen för att kunna få kompensation. *Kammarrätten* föreslår även att den, som vill att ändrad taxering skall läggas till grund för beräkning av kompensation för bensinskatt, skall ha inkommit till kontrollstyrelsen med ansökan om kompensation inom sex månader efter det han erhöll del av beslutet om ändrad taxering.

Riksskattenämnden anser det med hänsyn till det stora antalet deklara-tioner och den begränsade tid, under vilken taxeringen skall ske, inte praktiskt möjligt att kontrollera varje förekommande avdragsyrkande. Om prövningen av det kompensationsgrundande beloppet knyts till taxeringsnämndernas prövning, bör enligt riksskattenämndens uppfattning en väsentlig skärpning ske av granskningen. Frestelsen att framställa oriktiga yrkanden kan annars komma att öka, anser nämnden. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Kopparbergs län* och *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. Även *länsstyrelsen i Värmlands län* anser svårigheter föreligga för taxeringsnämnderna att utöva en tillfredsställande kontroll av drivmedelskostnaderna men framhåller att olägenheterna sannolikt skulle undanröjas, om även avdraget för drivmedelskostnader schabloniserades.

Departementschefen

Allmänna synpunkter. Frågan om restitution av bensinskatt på bensin som förbrukas vid yrkesmässig användning av motorsåg har behandlats av riksdagen vid flera olika tillfällen, senast år 1966.

Med anledning av motioner i denna fråga (1966: I: 9, 61, 521 och 533 samt II: 15, 96, 614 och 643) uttalade 1966 års bevillningsutskott i sitt av riks-

dagen godkända betänkande (BeU 26) att utskottet delade motionärernas uppfattning att det var angeläget, att frågan snarast löstes beträffande avlyftning från bl. a. skogsbrukets motorsågar av den del av bensinbeskattningen som är avsedd att täcka vägtrafik- och vägkostnader. Utskottet ansåg emellertid att spörsmålet inte borde avgöras före bilskatteutredningens ställningstagande till problem som sammanhänger med att drivmedelsskatterna belastar vissa näringsgrenar utöver den direkta nytta de har av vägväsendet.

I sitt nu avgivna delbetänkande förklarar bilskatteutredningen att den hunnit så långt att vissa huvudlinjer i utredningens kommande förslag framträder. Utredningen anser det sålunda klart att bensinbeskattning bör finnas även i framtiden och även att vissa avgränsningsproblem — vartill utredningen räknar frågan om ersättning för bensinskatt på bensin som yrkesmässigt använts i motorsåg — inte torde kunna lösas på annat sätt än genom skatterestitution. Vidare framhåller utredningen att denna ersättningsfråga bör kunna behandlas för sig utan att dess huvudbetänkande behöver avvaktas.

Bensinskatten är avsedd att komma vägtrafiken till godo. Denna specialdestinering har ansetts böra leda till att bensinskatt på bensin som används för andra ändamål än drift av fordon i vägtrafik i viss utsträckning återbärs till förbrukarna. Av bl. a. administrativa skäl har sådan kompensation begränsats till fält, där bensin i mera betydande omfattning använts för sådana andra ändamål. De områden där f. n. kompensation utgår för bensinskatten är jordbruket, trädgårdsnäringen, fiskerinäringen och den mindre sjöfarten.

Bilskatteutredningens undersökningar visar, att skogsnäringen är ett annat område där bensinskatten är en kostnadsfördröjande faktor utan att näringen får motsvarande fördelar genom vägväsendets utveckling. Jag syftar då inte på den bensinskatt som utgår på bensin som inom skogsnäringen förbrukats vid användning av motorfordon utan på den bensinskatt som utgår till följd av användningen av motorsågar. Mot bakgrunden inte minst av skogsnäringens allmänna läge ter det sig därför angeläget att undanröja den extra belastning som bensinskatten utgör för denna näring.

Bilskatteutredningen har föreslagit en anordning, genom vilken förbrukare av bensin för motorsågar får kompensation för den bensinskatt, som ingår i bensinpriset. Även om tanken på en sådan kompensation i regel vunnit anslutning bland remissinstanserna har några principiella erinringar framkommit. Det har sålunda sagts, att kompensationen i allmänhet kommer skogsarbetarna till del och att denna kompensation förmodligen beaktas vid kommande löneförhandlingar. Hittills har man nämligen vid avtalsförhandlingarna tagit hänsyn till att skogsarbetarna i regel har att själva bekosta drivmedel för avverkningen. Om kostnaden för drivmedel nedbringas, skulle vid kommande löneförhandlingar arbetsgivarna se till

att löneförmånerna avvägs med utgångspunkt från de reducerade kostnaderna. Kompensationen skulle med andra ord inte slutligt komma skogsarbetarna till del utan helt eller delvis tillfalla arbetsgivarna. På denna grund har några remissinstanser avstyrkt förslaget.

Denna kritik vilar enligt min uppfattning på ett felaktigt synsätt. Kompensationen är nämligen inte avsedd att komma skogsarbetarna såsom grupp till del. Den är avsedd att från skogsnäringen ta bort en belastning, som med bensinskattens specialdestinering framstår som orättvis och kostnadsfördyrande. De föreslagna reglerna har heller inte begränsats till att gälla till förmån för de anställda. De avses gälla generellt för den som haft kostnad för bensin vid yrkesmässig användning av motorsåg, oberoende av om vederbörande är fysisk eller juridisk person och i lika mån för arbetstagarare och för företagare. Med nuvarande avtalsförhållanden kommer visserligen en stor grupp av dem som får del av kompensationen att utgöras av anställda, men detta förhållande kan givetvis komma att ändras och är utan betydelse för frågan om kompensation bör ges eller inte.

Avgörande för frågan om införande av ett kompensationssystem är enligt min mening, om skogsnäringen som helhet betraktad f. n. kan anses i mera betydande omfattning erlägga bensinskatt för annat än motorfordon. Utredningen visar tydligt att så är fallet. Enligt utredningens beräkningar uppgår denna bensinskatt till ett så stort årligt belopp som 20 milj. kr.

Mot bakgrunden härav kan jag inte finna att det förhållandet, att kompensationen kan komma att påverka utfallet av avtalsförhandlingar mellan skogsnäringens arbetstagarare och arbetsgivare, har någon relevans i detta sammanhang.

Förslaget har även avstyrkts av några remissinstanser under hänvisning till att det föreslagna förfarandet kan bli svårt att tillämpa, om ett system med definitiv källskatt skulle komma att införas.

Ej heller denna invändning synes mig bärkraftig. Tidpunkten för ett eventuellt införande av definitiv källskatt är ännu okänd. Ej heller vet man vilket system för definitiv källskatt som kommer att föreslås. Frågan om det föreslagna kompensationsförfarandet går eller inte går att tillämpa om vi får definitiv källskatt torde inte kunna bedömas innan man vet vilket källskattsystem som kommer att förordas.

Det torde inte böra komma i fråga att avstå från åtgärder som ter sig angelägna och brådskande bara därför att andra reformer framdeles kan komma att rubba förutsättningarna för dagens åtgärder. Skulle en framtida källskattereform omöjliggöra den administrativa ordning som nu anses lämplig för ett på nuvarande förhållanden baserat kompensationsförfarande, torde bestämmelserna härom då få anpassas till vad som beslutas i fråga om definitiv källskatt.

Vad jag nu sagt ger vid handen att jag inte anser de principiella invändningarna mot bilskatteutredningens förslag vara ett hinder mot förslagets genomförande. Utredningen har visat angelägenheten av åtgärder på detta område och förslagets remissbehandling visar att enighet i stort sett råder om att skogsnäringen bör befrias från den kostnadsökande faktor som bensinskatt på motorsågarnas drivmedel innebär. Jag delar denna uppfattning och förordar ett kompensationsförfarande på grundval av utredningens förslag.

Ett spørsmål som bör tas upp i detta sammanhang gäller de motordrivna redskap för vilka rätt till kompensation skall gälla. Utredningens förslag gäller motorsågar avsedda att användas i samband med sådan skogsavverkning som innefattar huggning, röjning eller kvistning. Även andra bensindrivna handmaskiner än motorsågar förekommer i skogsbruket, t. ex. bergborrmaskiner. Enligt min uppfattning bör emellertid i förevarande sammanhang endast sådana bensindrivna handmaskiner komma i fråga för rätt till kompensation som används i det egentliga avverkningsarbetet. Detta innebär att endast användning av motorsågar kan grunda rätt till kompensation för bensinskatt.

Val av kompensationsform. Som framgår av det anförda har utredningen föreslagit att kompensationsfrågan löses genom individuell återbäring efter viss prövning av taxeringsnämnden eller kontrollstyrelsen. Mot en sådan lösning har från flera håll invänts att taxeringsarbetet skulle bli ännu mer betungande än f. n. och att lösningen medför även andra nackdelar från administrativ synpunkt. Från några håll har föreslagits att arbetet med en individuell kompensation skall ombesörjas uteslutande av kontrollstyrelsen.

I valet mellan en individuell eller kollektiv återbäring bör enligt min mening stort avseende fästas vid att de som bär kostnaden för bensinskatten även får del av de medel som skall utbetalas. Först därigenom kan rättvisekravet, så långt detta är rimligt, anses tillgodosett. För en kollektiv restitution kan, såsom utredningen framhållit, olika alternativa lösningar tänkas. I inte något av fallen skulle man emellertid nå det resultatet att den återburna ersättningen kommer alla berättigade förbrukare till godo. Dessutom skulle ett genomförande av någon av dessa lösningar sannolikt leda till besvärliga fördelningsproblem. Jag biträder därför utredningens principiella ställningstagande på denna punkt.

Beträffande de anförda betänkligheterna mot att sammankoppla en individuell kompensation med taxeringsarbetet vill jag framhålla att jag har stor förståelse för synpunkter av detta slag. Utredningens förslag innebär emellertid i detta hänseende inte att taxeringsnämndens granskning skall innebära någon bedömning av själva kompensationsyrkandet. På ansökningshandlingen skall enligt förslaget blott antecknas hur taxeringsnämnden be-

dömt sökandens avdragsyrkande i självdeklarationen. Detta torde medföra ett tämligen obetydligt extraarbete. Enligt min uppfattning är det föreslagna förfarandet praktiskt, förhållandevis lätt att tillämpa och, såvitt jag kan bedöma, måttligt kostnadskrävande. Jag anser med hänsyn härtill att de framförda invändningarna inte är av sådan betydelse att man bör frångå förslaget att utnyttja taxeringsförfarandet och i stället välja en annan väg, t. ex. att, såsom förordats av några remissinstanser, lägga hela granskningsarbetet på kontrollstyrelsen. Jag biträder sålunda utredningens förslag även i denna del.

Grund för kompensation. Utredningens förslag att till grund för kompensation lägga den skattskyldiges vid taxeringen godtagna kostnader för bensin och smörjolja har mött erinringar bara från ett par håll. De betänkligheter som uttalats har främst avsett den skattskyldiges svårigheter att på ett tillfredsställande sätt redovisa de aktuella avdragsposterna. Man har i stället föreslagit att kompensationen skall grundas på uppgifter om antalet arbetstimmar eller avverkade kubikmeter skog eller på den kompensationsberättigades intäkter.

De framförda invändningarna kan enligt min mening inte fränkännas visst fog. Stora svårigheter föreligger emellertid att få några säkra hållpunkter för bestämmande av drivmedelsförbrukningen vid tidlönat huggningsarbete och vid sådan användning av motorsåg som är att hänföra till förvärvskällorna inkomst av jordbruksfastighet eller inkomst av rörelse. Som utredningen framhållit är även andra problem förenade med att beräkna kompensationen med utgångspunkt från intäkterna i deklarationen. Jag vill därför instämma i utredningens förslag att i stället lägga avdragsposten till grund för kompensation. Det anförda hindrar emellertid inte att uppgifterna i den ansökningshandling som skall fogas till deklarationen i vissa fall kan behöva kompletteras med uppgifter om antalet arbetstimmar, avverkad virkeskvantitet eller röjd areal.

Schabloniserad kompensation. Förslaget att kompensationen i regel skall bestämmas efter en schablonmetod har vunnit allmänt gillande hos remissinstanserna. Schablonmetoden bör ge ett så rättvisande resultat som möjligt och samtidigt underlätta den praktiska tillämpningen både för berörda myndigheter och för de kompensationsberättigade. Enligt förslaget skulle 25 % av kostnaden för bensin och kedjesmörjolja återbäras till sökanden. Efter som denne i sin deklaration gjort avdrag för hela kostnadsbeloppet, har han minskat sin beskattningsbara inkomst med belopp motsvarande restitutionsbeloppet. Det återuppburna beloppet bör därför enligt utredningen anses som skattepliktig inkomst och läggas till sökandens övriga inkomster för beskattning under det nästkommande taxeringsåret. Det belopp av återbäringen som återstod efter beskattning skulle utgöra sökandens nettobehåll-

ning. Om t. ex. en skogsarbetare i deklarationen uppgett kostnaderna för bensin och kedjesmörjolja till 2 000 kr., skulle med utredningens förslag 500 kr. återbäras till sökanden. Detta belopp skulle läggas till sökandens övriga inkomster under beskattningsåret och vid en marginals katt på 40 % — som torde vara normalt för ifrågavarande förbrukare — medföra en nettobehållning om 300 kr.

Som framhållits vid remissbehandlingen skulle emellertid praktiska fördelar vinnas, om man reducerar det procenttal med vilket schabloniserad kompensation skall utgå och befriar det återburna beloppet från skatt. Vid en marginals katt på 40 % nås sålunda samma nettoeffekt — dvs. behållningen sedan återbäringen beskattats — om utbetalning sker med 15 % av den kompensationsgrundande kostnaden utan att det utbetalade beloppet sedermera behöver tas upp till beskattning (i exemplet: 15 % av 2 000 kr. = 300 kr.). En sådan lösning innebär visserligen en grövre schablon än utredningens förslag, eftersom nettobeloppet blir något mindre exakt, om marginals katten ligger vid ett annat procenttal än 40 %. Avvikelserna är dock inte större än att jag med hänsyn till metodens fördelar anser mig böra förorda att kompensationen bestäms till 15 % men i gengäld görs skattefri. Det av mig föreslagna procenttalet kan självfallet behöva ändras till följd av ändringar i bl. a. beskattningen samt bensin- och smörjoljepriserna. Det får ankomma på kontrollstyrelsen att varje år föreslå det procenttal som skall läggas till grund för bestämmande av kompensationen.

Liksom utredningen anser jag att kompensation med alltför obetydliga belopp inte bör komma i fråga. Därför bör i fråga om det kompensationsgrundande beloppet sättas en nedre gräns under vilken rätt till kompensation ej skall föreligga. Jag finner den av utredningen föreslagna gränsen vid 200 kr. vara väl vald.

Enligt utredningen beslutar kontrollstyrelsen i kompensationsfrågan. Om den kompensationsgrundande kostnaden inte överstiger 4 000 kr., beräknas enligt förslaget kompensationen enligt schablonen på grundval av det avdrag för bensin och smörjolja som medgetts vid taxeringen. Om taxeringsnämndens beslut i fråga om taxeringen inte klart anger vad som fått dras av i dessa hänseenden eller om den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4 000 kr., skall enligt utredningen kontrollstyrelsen utreda den kompensationsgrundande kostnaden.

Jag ansluter mig till vad utredningen sålunda föreslagit. Med hänsyn till den skattefrihet som föreslås för det kompensationsbelopp som utbetalas bör beloppet dock, när den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4 000 kr., bestämmas till 60 % av bensinskattkostnaden. Även i sådana fall där förbrukaren inte taxeras till statlig inkomstskatt, t. ex. domänstyrelsen, får det ankomma på kontrollstyrelsen att pröva frågan om kompensation.

Ansökningsförfarandet. Det har ifrågasatts om man inte genom att utnyttja registreringen av taxeringsdata vid länsstyrelsen kunde avstå från ett särskilt ansökningsförfarande och i stället hämta erforderliga uppgifter direkt från deklARATIONERNA.

Ett utnyttjande av de möjligheter, som automatisk databehandling erbjuder, bör självfallet komma i fråga så snart detta är tekniskt genomförbart. Därigenom skulle sannolikt en stor del av de arbetsuppgifter, som till följd av förslaget faller på kontrollstyrelsen, kunna fullgöras på ett rationellt sätt. Det ankommer på kontrollstyrelsen att närmare pröva de vägar som står till buds i det hänseendet. Oberoende därav bör emellertid beslut om kompensation föregås av en formell ansökan. Därigenom erhålls nämligen ett konkret underlag för myndigheternas bedömning samtidigt som en klar åtskillnad sker i fråga om uppgifter i den allmänna självdeklARATIONEN och uppgifter i ansökningsförfarandet. Detta är av betydelse från såväl kontrollsynpunkt som med hänsyn till frågor om fullföljd av talan och om det straffrättsliga ansvaret för oriktiga uppgifter.

Fullföljd av talan. Den som inte är nöjd med taxeringsnämndens beslut i fråga om yrkat avdrag för kostnad till följd av användning av motorsåg kan besvära sig till prövningsnämnden, kammarrätten och i vissa fall regeringsrätten.

Om den skattskyldige vinner framgång med sin besvärstalan, kan han, enligt utredningens förslag, hos kontrollstyrelsen begära den ytterligare kompensation som beslutet kan föranleda till. Om högre instans sänker ett av lägre instans godtaget avdrag, anser utredningen att detta inte behöver föranleda någon ändring av tidigare kompensationsbeslut. Utredningen föreslår att talan mot kontrollstyrelsens beslut om kompensation förs genom besvär hos kammarrätten. Den som vill besvära sig skall inge besvärslagan till kontrollstyrelsen. Över kammarrättens beslut skall talan inte få föras. Jag biträder utredningens förslag.

För att en skattskyldig, som erhållit avvikelser från sin deklARATION, skall bibehållas vid rätten till kompensation, föreslås från något håll att i underrettelsen om avvikelserna från deklARATIONEN skall anges att avvikelserna också är avgörande för rätten till kompensation. Jag vill här erinra om att taxeringsmyndigheterna enligt förslaget inte vid något tillfälle har fattat beslut i kompensationsfrågan. Vad som sker är att taxeringsnämndens ordförande på ansökningshandlingen anger att det i ansökan uppgivna beloppet för bensin- och smörjoljekostnad för motorsåg överensstämmer med motsvarande i deklARATIONEN såsom avdragsgill godtagen kostnad. Om beloppet inte överensstämmer, skall ordföranden på ansökningshandlingen ange det belopp som nämnden godtagit som avdragsgill kostnad. Har beloppet inte prövats av nämnden, skall kontrollstyrelsen utreda den kompensationsgrundande kostnaden. Taxeringsnämnden fattar, som nämnts, inget beslut i

kompensationsärendet. Dess beslut i taxeringsärendet har däremot självfallet i schablonfallen indirekt betydelse för kompensationsfrågan. En sådan indirekt verkan av beslut i taxeringsfråga förekommer på många områden. Ett stort antal sociala förmåner är sålunda direkt beroende av hur taxeringen fastställs. Någon särskild underrättelse om sådana biverkningar av taxeringsnämndens beslut lämnas av praktiska skäl inte i samband med taxeringsnämndens underrättelse om avvikelser från deklARATIONEN. Anledning torde inte heller finnas till annat betraktelsesätt, när det gäller den biverkan taxeringsnämndens beslut får enligt kompensationssschablonen.

Särskilda frågor. För reglering av olika frågor rörande kompensationsförfarandet har utredningen föreslagit en särskild förordning. Som följer av förslaget kan emellertid en del fortlöpande ändringar bli nödvändiga med hänsyn till bl. a. ändrade pris- eller skatteförhållanden. Det torde vara att föredra att bestämmelser i ämnet meddelas av Kungl. Maj:t. Jag föreslår därför att Kungl. Maj:t begär bemyndigande av riksdagen att medge kompensation i huvudsak enligt utredningens förslag med de jämkningar som jag förordat i det föregående samt att göra de ändringar i fråga om kompensationen som behövs med hänsyn till framtida ändringar i bl. a. pris- och skatteförhållandena.

För att klargöra att de utbetalade kompensationsbeloppen utgör skattefri inkomst bör ett tillägg ske i 19 § kommunalskattelagen.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1969 med verkan fr. o. m. inkomståret 1968. Detta innebär att frågan om kompensation kommer att bedömas första gången på grundval av uppgifter i 1969 års allmänna självdeklARATION.

Som jag tidigare nämnt har den årliga kompensationen beräknats till ca 20 milj. kr. Dessa kostnader kommer inte att påverka riksstaten under budgetåret 1968/69. Vidare har kostnaderna för administrationen av utredningen beräknats till ca 450 000 kr. Inte heller dessa kostnader kommer att belasta statsverket under budgetåret 1968/69.

Snöskotrarna

Utredningen

Inledningsvis har nämnts att utredningen föreslår kompensation för bensinskatt även i fråga om snöskotrar. Förslaget avser bara skotrar som används inom rennäringsen. Utredningen har försökt att genom insamlade uppgifter beräkna den totala bensinförbrukningen per år för sådana snöskotrar. Även om materialet inte varit fullständigt, har utredningen ansett sig kunna konstatera att det årliga bensinskattebeloppet inte understiger

100 000 kr. Det har emellertid inte kunnat närmare utredas, om eller hur mycket den verkliga siffran ligger högre. Utredningen har därför stannat vid att föreslå att kompensation skall utgå med 100 000 kr.

Vid valet av kompensationsform har utredningen övervägt individuell eller kollektiv återbäring. Utredningen finner att den bästa lösningen är en form av kollektiv kompensation, i synnerhet som de medel som skall återbäras kan förväntas komma till användning på sådant sätt att samerna själva får disponera över dem.

Utredningen har inhämtat, att Svenska samernas riksförbund kan anses representera nästan hela rennäringsgruppen. Riksförbundet håller varje år ett landsmöte, där samtliga anslutna samebyar och sameföreningar är representerade. Utredningen föreslår att av bensinskattemedel ett belopp om 100 000 kr. årligen ställs till riksförbundets förfogande att enligt landsmötets beslut användas för ändamål som gagnar de renskötande samerna. Medlen kan användas för stipendier, kursverksamhet, förstärkning av riksförbundets ekonomi etc. För att det allmänna skall få en uppfattning om hur skattemedlen disponerats, föreslår utredningen att förbundet varje år skall avge redovisning för medlen till lantbruksstyrelsen, som handlägger vissa andra samefrågor.

Utredningen har vid behandlingen av frågan om kompensation till samerna samrått med 1964 års rennäringskommittén. Utredningen framhåller att resultatet av de sakkunnigas arbete kan ge upphov till en omprövning av kompensationsfrågan och att utredningens förslag därför delvis får anses utgöra ett provisorium.

Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran utredningens förslag att kompensera samerna för bensinskatt, som utgår på bensin som de förbrukar vid körning av snöskoter i samband med renskötsel. Några invändningar framförs inte heller mot utredningens beräkning av det belopp som föreslås utgå som kompensation eller mot den föreslagna kompensationsformen. *Svenska samernas riksförbund* framhåller emellertid att förbundet förordar individuell restitution och att förbundets landsmöte i och för sig har möjlighet att besluta om sådan restitution.

I fråga om medlens disposition uttrycker några remissinstanser en avvikande mening. Sålunda föreslår *lantbruksstyrelsen* att medlen disponeras av styrelsen för att efter hörande av rennäringsnämnden fördelas till olika ändamål. Styrelsen föreslår även att kompensationsbeloppet omräknas vartannat år samt påpekar vidare att även arrendatorer på vissa fjällägenheter bör kunna erhålla kompensation.

Lappväsendet i Västerbottens län invänder mot utredningens förslag att ställa medlen till förfogande för Svenska samernas riksförbund, att denna

organisation tillvaratar även de icke renskötande samernas intressen, och föreslår därför att medlen tillförs statens lappfond. Därigenom skulle medlen komma rennäringsen direkt till godo. I viss mån liknande synpunkter anförs av 1964 års *rennärings-sakkunniga*, som dock anser sig kunna godta att förbundets landsmöte får rätt att besluta om beloppets användning. Även *lappväsendet i Norrbottens län* anför betänkligheter mot förslaget att tillföra medlen Svenska samernas riksförbund och förordar att de i stället utbetalas till lappbykassan i de olika lappbyarna.

Departementschefen

Utredningens förslag att medge kompensation för bensinskatt åt de renskötande samerna har tillstyrkts av samtliga remissinstanser som yttrat sig i frågan. Avvikande uppfattning har uttalats bara beträffande medlens disposition, i fråga om vilken några remissinstanser förordat bl. a. att medlen ställs till lantbruksstyrelsens eller statens lappfonds förfogande. Därjämte har 1964 års *rennärings-sakkunniga* i ett nyligen avlämnat betänkande, *Rennäringsen i Sverige*, förordat delvis individuell kompensation till samerna.

Vad först angår frågan, huruvida kompensation för bensinskatt bör utgå till de renskötande samerna, anser jag mig kunna instämma i vad utredningen anfört och vill därför under de förutsättningar som f. n. gäller på detta område tillstyrka förslaget. Med hänsyn till utredningens beräkningar, som jag tills vidare anser mig kunna godta, skulle ett belopp om f. n. 100 000 kr. årligen ställas till samernas förfogande. Enligt min uppfattning är detta belopp inte av sådan storleksordning att en individuell kompensation genom det allmännas medverkan framstår som lämplig. Å andra sidan synes medlen om möjligt böra komma de samer till godo som burit kostnaderna för bensinskatten. Den av utredningen föreslagna lösningen torde bäst tillgodose detta önskemål. Jag vill därför ansluta mig till utredningens förslag att medlen ställs till Svenska samernas riksförbunds förfogande att användas enligt landsmötets beslut för ändamål som gagnar de renskötande samerna. Förbundet bör avge redovisning till lantbruksstyrelsen för hur medlen utnyttjats. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att för kommande budgetår till jordbruksdepartementet inkomma med förslag till medelsyrkande för det avsedda ändamålet.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag att till Svenska samernas riksförbund för budgetåret 1968/69 anvisas ett belopp om 100 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

dels godkänna de av mig förordade grunderna i fråga om kompensation för bensinskatt,

dels till Kompensation för bensinskatt till rennäringen för budgetåret 1968/69 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 100 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilskatteutredningens förslag¹
till
Förordning om kompensation för bensinskatt vid yrkesmässig
användning av motorsåg

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som för yrkesmässig användning av motorsåg haft kostnad för förbrukning av bensin och smörjolja (*kompensationsgrundande kostnad*) kan erhålla kompensation för bensinskatt på de villkor som sägs i denna förordning.

Kompensation utgår endast, om den kompensationsgrundande kostnaden för beskattningsår uppgått till lägst 200 kronor.

Kontrollstyrelsen fastställer och utbetalar kompensation.

2 §.

Den som önskar erhålla kompensation skall avge särskild ansökan på blankett enligt fastställt formulär.

3 §.

Ansökan om kompensation inges till taxeringsnämnden i sökandens hemortskommun såsom bilaga till den allmänna självdeklaration i vilken avdrag yrkas för kompensationsgrundande kostnad. Sökanden skall i deklarationen eller annan handling som lämnas till ledning för taxeringen särskilt uppge denna kostnad.

4 §.

Taxeringsnämndens ordförande anger på ansökningshandlingen hur avdrag för kompensationsgrundande kostnad bedömts vid taxeringen till statlig inkomstskatt och översänder handlingen till kontrollstyrelsen senast den 31 juli under taxeringsåret.

5 §.

Överstiger den av taxeringsnämnd godtagna kompensationsgrundande kostnaden ej 4 000 kronor, utgår kompensationen med den andel av kostnaden som Konungen bestämmer. Överstiger den godtagna kostnaden 4 000 kronor, utgår kompensationen efter kontrollstyrelsens prövning med 43 öre för varje liter förbrukad bensin.

Har taxeringsnämnden ej tagit ställning till uppgift, som lämnats enligt 3 §, bestämmer kontrollstyrelsen den kompensationsgrundande kostnaden.

Ändras sökandens taxering till statlig inkomstskatt, kan sökanden hem-

¹ I betänkandet Kompensation i vissa fall för bensinskatt (SOU 1967:34).

ställa hos kontrollstyrelsen, att den ändrade taxeringen skall läggas till grund för bedömningen av ansökan om kompensation. Sökanden skall därvid förete bevis om ändringen.

6 §.

Den som på uppdrag av kontrollstyrelsen granskar uppgifter om kompensationsgrundande kostnad, får taga del av självdeklaration eller annan handling, som är av betydelse för granskningen.

7 §.

Kompensation utbetalas före taxeringsårets utgång, om hinder ej möter.

8 §.

Kontrollstyrelsen delger sökanden sitt beslut om kompensation med angivande av vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

9 §.

Talan mot kontrollstyrelsens beslut om kompensation föres genom besvär hos kammarrätten. Den som vill anföra besvär över beslutet skall inom två månader från det han fick del av detta inkomma med besvärslinlaga till kontrollstyrelsen.

Besvärslinlaga skall ställas till kammarrätten samt innehålla uppgift om klagandens namn, yrke och postadress.

I linlagan skall klaganden uppge

1. det beslut mot vilket talan föres,
2. grunderna för besvärstalan, om de ej framgår av vad han tidigare anfört i saken,
3. i vilken del beslutet överklagas och den ändring i beslutet, som klaganden yrkar.

10 §.

Över kammarrättens beslut enligt denna förordning får talan ej föras.

11 §.

Den som i ansökningsärende uppsåtligen lämnar oriktig uppgift till ledning för bestämmande av kompensation, dömes till böter eller fängelse i högst sex månader, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Har någon lämnat sådan uppgift av grov oaktsamhet, dömes han till böter.

12 §.

Innehållet i uppgift, som lämnas eller inhämtas i ansökningsärende, får ej yppas i vidare mån än som behövs för att vinna det med uppgiften avsedda ändamålet. Den som bryter häremot, dömes till böter eller fängelse i högst sex månader.

Brott som avses i första stycket får åtalas av allmän åklagare endast efter angivelse av målsägande.

13 §.

Närmare bestämmelser om tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968 och tillämpas första gången under taxeringsåret 1969.